

NHẬN DIỆN NHỮNG ĐẶC TRƯNG CỦA PHÁP LUẬT ĐIỀU CHỈNH THỊ TRƯỜNG HÀNG HÓA PHÁI SINH: GÓC NHÌN TỪ YÊU CẦU HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

PHẠM THỊ HIỀN
NGUYỄN THU DUNG
CHU THỊ THANH AN
Viện Nhà nước và Pháp luật

Nhận bài ngày 23/7/2026. Sửa chữa xong 20/8/2026. Duyệt đăng 25/8/2026.

Abstract

Commodity derivatives markets require a specialized legal framework due to the distinctive nature of derivative transactions and the complex risks associated with their operation. This article identifies four key characteristics of the legal framework governing commodity derivatives markets: regulatory specificity, a risk-management orientation, the interaction between state regulation and market mechanisms, and the need for harmonization with international standards. Based on an analysis of these characteristics, the article proposes several directions for improving Vietnam's legal framework with a view to fostering a transparent, safe, and sustainable commodity derivatives market.

Keywords: Commodity derivatives market; international standards; legal reform; risk management.

1. Đặt vấn đề

Sự phát triển của thị trường hàng hóa phái sinh gắn liền với nhu cầu quản trị rủi ro giá cả trong hoạt động sản xuất, kinh doanh hàng hóa. Theo Tổ chức Quốc tế các Ủy ban Chứng khoán (IOSCO), thị trường hàng hóa phái sinh thực hiện hai chức năng cốt lõi xác định giá và phòng ngừa rủi ro cơ bản (IOSCO, 2023). Thị trường hàng hóa phái sinh vừa mang bản chất của hoạt động thương mại hàng hóa, vừa mang đặc điểm của thị trường tài chính. Một mặt, đối tượng của giao dịch vẫn là các loại hàng hóa hữu hình được giao dịch trong nền kinh tế; mặt khác, phương thức giao dịch, cơ chế ký quỹ, thanh toán bù trừ, quản trị vị thế và kiểm soát rủi ro lại mang nhiều đặc trưng của hoạt động tài chính hiện đại. Tại Việt Nam, hoạt động mua bán hàng hóa qua Sở Giao dịch hàng hóa đã được ghi nhận từ Luật Thương mại năm 2005¹ và được hướng dẫn bởi Nghị định số 158/2006/NĐ-CP², được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 51/2018/NĐ-CP³. Năm 2025, Nghị định 330/2025/NĐ-CP⁴ về thành lập và hoạt động của Sở giao dịch hàng hóa trong Trung tâm tài chính quốc tế tại Việt Nam được ban hành và áp dụng với các

1) Quốc hội (2005). *Luật Thương mại số 36/2005/QH11*. <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Thuong-mai/Luat-Thuong-mai-2005-36-2005-QH11-2633.aspx>.

2) Chính phủ (2006). *Nghị định số 158/2006/NĐ-CP Quy định chi tiết Luật Thương mại về hoạt động mua bán hàng hoá qua Sở Giao dịch hàng hóa*. <https://vanban.chinhphu.vn/default.aspx?pageid=27160&docid=19097>.

3) Chính phủ (2018). *Nghị định số 51/2018/NĐ-CP Sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 158/2006/NĐ-CP ngày 28 tháng 12 năm 2006 của Chính phủ quy định chi tiết Luật thương mại về hoạt động mua bán hàng hóa qua Sở Giao dịch hàng hóa*. <https://chinhphu.vn/default.aspx?pageid=27160&docid=193409>.

4) Chính phủ (2025). *Nghị định về thành lập và hoạt động của sở giao dịch hàng hóa trong trung tâm tài chính quốc tế tại Việt Nam*. <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Tai-chinh-nha-nuoc/Nghi-dinh-330-2025-ND-CP-thanh-lap-So-giao-dich-hang-hoa-trong-Trung-tam-tai-chinh-quoc-te-tai-Viet-Nam-685640.aspx>.

(*) Bài viết này là sản phẩm thuộc nhiệm vụ cấp cơ sở: "Những vấn đề lý luận và thực tiễn về cơ chế điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh ở Việt Nam", Viện Nhà nước và Pháp luật chủ trì do ThS. Phạm Thị Hiền làm chủ nhiệm, năm 2026.

Email: phamhien0507@gmail.com.

chủ thể có liên quan đến hoạt động của Trung tâm tài chính quốc tế tại Việt Nam. Hệ thống pháp luật hiện hành mới chỉ quy định khung đối với hoạt động mua bán hàng hóa qua Sở Giao dịch hàng hóa, trong khi nhiều vấn đề phát sinh trên thực tế chưa được điều chỉnh đầy đủ, đồng bộ. Hiện nay, Bộ Công Thương đang xây dựng hồ sơ dự thảo Luật Giao dịch hàng hóa phái sinh nhằm giải quyết những vấn đề pháp lý đặt ra trong quá trình vận hành thị trường (Bộ Công Thương, 2026). Theo đó, đặt ra các quy định đối với thị trường giao dịch hàng hóa phái sinh tại Việt Nam như: quy định về sản phẩm, phương thức giao dịch và chủ thể tham gia thị trường chưa đầy đủ, chưa phù hợp với thông lệ quốc tế; hạ tầng thị trường giao dịch hàng hóa phái sinh chưa đồng bộ, chưa đáp ứng yêu cầu của thị trường hiện đại; quy định về giao dịch hàng hóa phái sinh có yếu tố nước ngoài chưa đầy đủ và chưa theo kịp yêu cầu hội nhập quốc tế...

Trong bối cảnh đó, việc nhận diện đầy đủ những đặc trưng của pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh có ý nghĩa quan trọng cả về phương diện lý luận và thực tiễn. Trong nghiên cứu này, nhóm tác giả sẽ làm rõ những đặc trưng quan trọng của pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh, từ đó cho thấy sự khác biệt của thị trường này so với thị trường hàng hóa truyền thống. Việc làm rõ những đặc trưng đó cũng sẽ chỉ ra nhu cầu phải tiếp tục hoàn thiện pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh để đáp ứng được yêu cầu phát triển ngày càng cao của thị trường này.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những đặc trưng của pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh

2.1.1. Đặc trưng về tính tích hợp giữa pháp luật thương mại và pháp luật tài chính

Mặc dù các giao dịch của thị trường hàng hóa phái sinh có nguồn gốc từ hàng hóa cơ sở, đối tượng của các giao dịch này lại không phải là hàng hóa mà là các hợp đồng, các công cụ tài chính phát sinh từ hàng hóa cơ sở. Chính vì thế, pháp luật điều chỉnh thị trường này có đặc thù là nó vừa mang bản chất thương mại hàng hóa và vừa mang bản chất của thị trường tài chính.

Xét về nguồn gốc phát sinh giao dịch, các giao dịch trên thị trường hàng hóa phái sinh được xác lập dựa trên điều kiện phải có các loại hàng hóa cụ thể (còn gọi là hàng hóa cơ sở) như: nông sản, kim loại, nhiên liệu... Do đó, pháp luật phải điều chỉnh các quan hệ phát sinh gắn với hoạt động thương mại hàng hóa như: quy định về tiêu chuẩn hàng hóa cơ sở, quy định quyền và nghĩa vụ của các bên trong thực hiện giao dịch, quy định về các nội dung liên quan tới thực hiện hợp đồng. Bên cạnh đó, việc vận hành thị trường hàng hóa phái sinh còn phụ thuộc vào các cơ chế của thị trường tài chính bởi nó tồn tại các hoạt động như ký quỹ, thanh toán bù trừ, quản lý vị thế giao dịch... mà vốn là những hoạt động mang bản chất của thị trường tài chính. Nhóm cơ chế này không điều chỉnh việc giao nhận hàng hóa thực tế mà hướng tới việc đảm bảo khả năng thanh toán, hạn chế rủi ro giao dịch, đảm bảo tính minh bạch của thị trường. Do vậy, nếu như xác định thị trường hàng hóa phái sinh chỉ là hình thức mua bán hàng hóa thì sẽ không thể đảm bảo được các hoạt động có tính chất tài chính như đã phân tích.

Hơn nữa, mục tiêu của thị trường hàng hóa phái sinh là phòng hộ giá, phòng ngừa các hoạt động thao túng giá và duy trì sự ổn định của thị trường hàng hóa, từ đó thúc đẩy sự phát triển của thị trường một cách minh bạch và bền vững. Và để đảm bảo được những mục tiêu đó thị trường cần phải được vận hành theo cơ chế kiểm soát rủi ro hệ thống, đảm bảo tính minh bạch của thị trường. Đây là những đặc trưng của thị trường tài chính và nó lại được áp dụng đối với thị trường có nền tảng từ hoạt động thương mại hàng hóa.

Khi tìm hiểu về Bộ nguyên tắc về điều tiết và giám sát thị trường hàng hóa phái sinh, chúng tôi nhận thấy rằng các nguyên tắc vừa đề cập đến tính toàn vẹn của quá trình hình thành giá hàng hóa, vừa nhấn mạnh đến các yêu cầu về giám sát thị trường, quản lý vị thế giao dịch, minh bạch thông tin và quản trị rủi ro hệ thống (IOSCO, 2023). Điều đó cho thấy tư duy về thiết lập cơ chế điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh là sự kết hợp giữa quản lý hoạt động thương mại và quản lý các hoạt động tài chính.

Một thị trường vừa thể hiện bản chất thương mại hàng hóa vừa có các hoạt động mang bản chất tài chính thì pháp luật điều chỉnh thị trường đó cũng phải đáp ứng được cả hai yếu tố. Do đó, pháp

luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh là sự kết hợp của pháp luật thương mại và pháp luật tài chính.

2.1.2. Đặc trưng về tính định hướng quản lý rủi ro

Thị trường hàng hóa phái sinh có mục tiêu là phòng ngừa rủi ro về sự biến động giá (Nguyễn Thị Thanh Tâm, Nguyễn Đức Dũng, 2021). IOSCO (2023) xác định hỗ trợ hoạt động quản trị rủi ro và bảo đảm sự vận hành ổn định của thị trường hàng hóa vật chất là một trong những chức năng cốt lõi của thị trường hàng hóa phái sinh. Các hợp đồng phái sinh như hợp đồng tương lai, hợp đồng quyền chọn và các công cụ phái sinh tạo ra cơ chế chuyển giao rủi ro giá cả từ chủ thể có nhu cầu phòng ngừa rủi ro sang chủ thể sẵn sàng chấp nhận rủi ro để tìm kiếm lợi nhuận. Cơ chế này giúp các chủ thể tham gia thị trường vừa tìm kiếm lợi nhuận vừa có thể phòng ngừa rủi ro về biến động giá. Do vậy, pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh cần đảm bảo nhận diện và kiểm soát được các rủi ro phát sinh từ biến động giá cả và các hoạt động giao dịch trên thị trường này.

Tính định hướng quản lý rủi ro của pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh được thể hiện ở những cơ chế chủ yếu sau:

Cơ chế ký quỹ bắt buộc: Cơ chế ký quỹ bắt buộc được thiết kế để bảo đảm khả năng các bên thực hiện nghĩa vụ tài chính và hạn chế nguy cơ mất khả năng thanh toán trong trường hợp giá hàng hóa biến động mạnh. Mục tiêu của cơ chế này là phòng ngừa rủi ro ngay từ khi giao dịch được xác lập thay vì hướng tới giải quyết tranh chấp sau khi vi phạm xảy ra.

Cơ chế thanh toán bù trừ: Cơ chế thanh toán bù trừ có vai trò quan trọng trong giảm thiểu rủi ro đối tác mà phát sinh từ việc một bên không thực hiện nghĩa vụ thanh toán hoặc nghĩa vụ giao hàng. Tổ chức Quốc tế các Ủy ban Chứng khoán (IOSCO, 2023) cho rằng, trung tâm thanh toán bù trừ cần kiểm soát các rủi ro tín dụng thông qua một hệ thống ký quỹ hiệu quả dựa trên việc đánh giá thường xuyên các rủi ro.

Cơ chế giới hạn vị thế giao dịch: Thông qua việc giới hạn số lượng hợp đồng mà một chủ thể được phép nắm giữ, cơ quan quản lý có thể giảm thiểu khả năng một nhà đầu tư hoặc một nhóm nhà đầu tư chi phối quá trình hình thành giá hàng hóa. Kinh nghiệm quốc tế cho thấy giới hạn vị thế là một công cụ được áp dụng phổ biến. Tại Hoa Kỳ, Đạo luật Commodity Exchange Act trao quyền cho Ủy ban Giao dịch Hàng hóa Tương lai Hoa Kỳ (CFTC) thiết lập các giới hạn vị thế đối với nhiều loại hợp đồng hàng hóa phái sinh nhằm ngăn ngừa hiện tượng đầu cơ quá mức và bảo đảm tính toàn vẹn của thị trường (CFTC, 2020).

Cơ chế giám sát thị trường: Ngoài việc kiểm soát rủi ro của từng giao dịch riêng lẻ, pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh còn hướng tới việc phòng ngừa rủi ro hệ thống thông qua các cơ chế giám sát thị trường. IOSCO cho rằng, giám sát thị trường là một trong những cơ chế được sử dụng để đảm bảo tính toàn vẹn của thị trường và hoạt động có trật tự của thị trường (IOSCO, 2023). Theo đó, Tổ chức này đặt ra nguyên tắc về giám sát thị trường hàng hóa phái sinh là phải có khung pháp lý vững chắc và rõ ràng, đảm bảo yếu tố tuân thủ và thực thi pháp luật.

Có thể thấy, pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh được xây dựng trên nền tảng tự duy quản lý rủi ro. Hầu hết các thiết chế pháp lý quan trọng của thị trường này, từ ký quỹ, thanh toán bù trừ, giới hạn vị thế đến giám sát thị trường, đều hướng tới mục tiêu nhận diện, kiểm soát và phân bổ rủi ro. Chính vì vậy, tính định hướng quản lý rủi ro không chỉ là một đặc trưng của pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh mà còn là nguyên tắc chi phối quá trình xây dựng và hoàn thiện khung pháp lý đối với thị trường này.

2.1.3. Tính tăng cường giám sát của Nhà nước

Pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh đòi hỏi mức độ giám sát cao đối với toàn bộ quá trình vận hành của thị trường. Do bản chất của thị trường hàng hóa phái sinh vừa mang tính thương mại hàng hóa, vừa mang đặc trưng của thị trường tài chính nên các giao dịch trên thị trường này không chỉ đóng vai trò quan trọng đối với thị trường hàng hóa vật chất thật, mà nó còn tác động tới thị trường tài chính. Chính vì vậy, khi thiết lập cơ chế điều chỉnh pháp luật đối với thị trường hàng hóa phái sinh thì cần xây dựng một cơ chế giám sát chặt chẽ, đảm bảo tính công bằng, minh bạch và tính toàn vẹn của thị trường.

Việc xây dựng cơ chế giám sát cao không có nghĩa là các cơ quan quản lý nhà nước được trao quyền can thiệp không giới hạn. Quá trình thực hiện hoạt động quản lý, giám sát cũng phải đảm bảo đúng quy trình và tuân thủ pháp luật. Đối với thị trường hàng hóa phái sinh, thị trường có các hoạt động thương mại tài chính diễn ra liên tục và sôi động thì hoạt động giám sát phải đảm bảo tính liên tục nhằm phát hiện sớm các dấu hiệu vi phạm, ngăn ngừa được rủi ro hệ thống. Theo đó, các hoạt động hậu kiểm đơn thuần khó có thể đáp ứng yêu cầu mà đòi hỏi phải xây dựng mô hình giám sát phù hợp. Theo cách tiếp cận này, IOSCO đã chỉ ra rằng các cơ quan quản lý cần được trao thẩm quyền để thu thập dữ liệu, giám sát thị trường và phát hiện thao túng nhằm đảm bảo tính toàn vẹn của thị trường (IOSCO, 2023).

Cũng cần thấy rằng, việc tăng cường hoạt động giám sát là yếu tố khách quan dựa trên đặc trưng của thị trường hàng hóa phái sinh. Tuy nhiên, để giám sát hiệu quả và thúc đẩy phát triển thị trường một cách bền vững, thì đòi hỏi phải xây dựng cơ chế giám sát chặt chẽ, minh bạch và phù hợp với sự phát triển của thị trường cũng như sự phát triển của khoa học công nghệ.

2.1.4. Tính hội nhập và quốc tế hóa

Tính hội nhập và quốc tế hóa là một đặc trưng nổi bật của pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh, phản ánh xu hướng phát triển của một thị trường có phạm vi hoạt động vượt ra ngoài biên giới quốc gia do thị trường này gắn liền với sự lưu chuyển xuyên biên giới của hàng hóa, dòng vốn và các chủ thể tham gia thị trường. Giá của nhiều loại hàng hóa cơ sở như dầu thô, vàng, cà phê, cao su hay lúa mì được hình thành trên các sở giao dịch quốc tế và có tác động trực tiếp đến hoạt động giao dịch tại nhiều quốc gia. Do đó, khuôn khổ pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh cần bảo đảm khả năng tương thích với các chuẩn mực và thông lệ quốc tế nhằm tạo điều kiện cho hoạt động giao dịch xuyên biên giới và hạn chế rủi ro phát sinh từ sự khác biệt giữa các hệ thống pháp luật.

Hoạt động giao dịch hàng hóa phái sinh được thực hiện thông qua các sở giao dịch, tổ chức thanh toán bù trừ, các trung tâm tài chính quốc tế. Trong bối cảnh đó, việc giám sát thị trường không thể chỉ dựa trên phạm vi quyền tài phán của từng quốc gia mà đòi hỏi cơ chế chia sẻ thông tin, hỗ trợ điều tra và phối hợp thực thi pháp luật giữa các cơ quan quản lý. IOSCO coi hợp tác quốc tế là một trong những điều kiện cần thiết để xử lý hiệu quả các hành vi thao túng xuyên biên giới và bảo đảm tính toàn vẹn của thị trường hàng hóa phái sinh toàn cầu (IOSCO, 2023).

Hiện nay, Việt Nam đang trong quá trình xây dựng Dự thảo Luật giao dịch hàng hóa phái sinh. Dự thảo tờ trình về chính sách của Dự án luật cũng đưa ra các đánh giá, phân tích liên quan đến việc cần phải xây dựng một khung pháp lý điều chỉnh lĩnh vực này phù hợp với thông lệ quốc tế nhằm phát triển đồng bộ các loại thị trường và thúc đẩy hội nhập quốc tế (Bộ Công Thương, 2026).

Thực tiễn thị trường hàng hóa phái sinh cũng cho thấy nhu cầu về liên thông giao dịch giữa các sở giao dịch hàng hóa trên thế giới (trong đó có Sở giao dịch hàng hóa Việt Nam - MXV) là rất lớn (Thời báo Tài chính Việt Nam, 2021). Do đó, việc xây dựng cơ chế điều chỉnh pháp luật cần phải đáp ứng yêu cầu về tính hội nhập và tiệm cận với các xu hướng quốc tế.

2.2. Hàm ý đối với việc hoàn thiện pháp luật về thị trường hàng hóa phái sinh ở Việt Nam

Trên cơ sở những đặc trưng đã phân tích, có thể rút ra một số hàm ý đối với quá trình hoàn thiện pháp luật về thị trường hàng hóa phái sinh ở Việt Nam như sau:

Trước hết, cần tiếp cận xây dựng pháp luật về thị trường hàng hóa phái sinh theo hướng điều chỉnh một thị trường có tính chất tài chính. Vì bản chất của thị trường này vừa mang tính thương mại hàng hóa, vừa có đặc trưng của thị trường tài chính. Trong khi đó, điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh ở Việt Nam hiện nay về cơ bản căn cứ vào Luật Thương mại 2005 và các văn bản hướng dẫn. Những văn bản này chủ yếu điều chỉnh các hoạt động giao dịch hàng hóa qua sở giao dịch hàng hóa. Điều này chưa đảm bảo được nhu cầu điều chỉnh các quan hệ thương mại phái sinh ngày càng phức tạp và có đặc trưng của thị trường tài chính. Do đó, pháp luật về thị trường hàng hóa phái sinh cũng cần phải có những điều chỉnh để phù hợp và thích ứng với sự thay đổi của các hoạt động giao dịch cụ thể.

Thứ hai, xây dựng cơ chế điều chỉnh pháp luật đối với thị trường hàng hóa phái sinh cần đặt yếu tố quản lý

rủi ro làm trọng tâm và xuyên suốt. Điều này là xuất phát từ mục tiêu của thị trường hàng hóa phái sinh là thực hiện chức năng “phòng hộ giá” (hedging). Theo đó, các giao dịch trên thị trường này sẽ giúp các doanh nghiệp tránh được các rủi ro biến động giá cả hàng hóa, ổn định chi phí và ổn định hoạt động sản xuất kinh doanh. Pháp luật không chỉ nhằm kiểm soát rủi ro phát sinh trong quá trình vận hành thị trường mà còn phải tạo điều kiện để các chủ thể tham gia thị trường có thể sử dụng các công cụ phái sinh một cách hiệu quả.

Pháp luật hiện hành của Việt Nam chưa có quy định đầy đủ và phù hợp về địa vị pháp lý, cơ chế tổ chức và cơ chế hoạt động của Trung tâm thanh toán bù trừ. Theo đó chưa bảo đảm thực hiện hiệu quả các chức năng quản lý ký quỹ, quản lý vị thế, thực hiện thanh toán bù trừ và kiểm soát rủi ro thanh toán trên thị trường, đặc biệt trong trường hợp thành viên mất khả năng thanh toán (Bộ Công Thương, 2026). Điều này cũng xuất phát từ việc chưa xác định rõ sự quan trọng của yếu tố quản lý rủi ro trong xây dựng pháp luật.

Thứ ba, hoàn thiện pháp luật điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh ở Việt Nam hiện nay cần đảm bảo tăng cường năng lực giám sát và năng lực thực thi pháp luật. Sự gia tăng về khối lượng và tốc độ giao dịch trên thị trường hàng hóa phái sinh thông qua các nền tảng điện tử đặt ra yêu cầu nâng cao năng lực của cơ quan quản lý trong việc giám sát, phát hiện và xử lý kịp thời các hành vi vi phạm. Do đó, pháp luật cần từng bước chuyển từ mô hình quản lý chủ yếu dựa trên hậu kiểm sang mô hình giám sát chủ động dựa trên dữ liệu giao dịch theo thời gian thực. Bên cạnh các quy định về chế độ báo cáo, công bố thông tin và chia sẻ dữ liệu giữa các cơ quan quản lý, cần nghiên cứu xây dựng cơ chế giám sát các vị thế giao dịch lớn và cảnh báo sớm đối với các dấu hiệu thao túng hoặc mất ổn định thị trường, đồng thời tăng cường năng lực điều tra và xử lý các hành vi gian lận trên thị trường hàng hóa phái sinh. Các Sở Giao dịch hàng hóa cũng cần được nâng cao năng lực giám sát giao dịch, quản lý thành viên và phối hợp với cơ quan quản lý nhà nước nhằm bảo đảm tính minh bạch và toàn vẹn của thị trường.

Cuối cùng, việc hoàn thiện pháp luật về thị trường hàng hóa phái sinh cần đáp ứng các yêu cầu hội nhập kinh tế quốc tế và sự liên thông ngày càng lớn của thị trường hàng hóa phái sinh. Thực tiễn cho thấy hoạt động giao dịch hàng hóa phái sinh ngày càng mang tính xuyên biên giới, trong khi nhiều hợp đồng được giao dịch tại Việt Nam có mối liên hệ trực tiếp với các sở giao dịch hàng hóa quốc tế. Vì vậy, bên cạnh yêu cầu quản lý trong nước, khuôn khổ pháp luật cần bảo đảm sự tương thích cần thiết với các chuẩn mực và thông lệ quốc tế về quản trị rủi ro, công bố thông tin, thanh toán bù trừ và giám sát thị trường.

3. Kết luận

Trong quá trình tiếp tục xây dựng và hoàn thiện pháp luật về điều chỉnh thị trường hàng hóa phái sinh ở Việt Nam, cần thấy rằng thị trường này mang bản chất kép, vừa có yếu tố thương mại hàng hóa vừa có yếu tố của thị trường tài chính. Từ đó đặt ra yêu cầu về việc xây dựng pháp luật phải đảm bảo tính tăng cường giám sát và nhấn mạnh yêu cầu kiểm soát rủi ro như là nguyên tắc trọng tâm. Việc xây dựng một khuôn khổ pháp lý phù hợp sẽ góp phần thúc đẩy thị trường ngày càng phát triển và hội nhập quốc tế một cách mạnh mẽ. Nghiên cứu này chỉ tập trung vào việc xác định các đặc trưng của pháp luật, các nội dung khác như mô hình cơ quan quản lý, phân định thẩm quyền, chủ thể thị trường... sẽ được tiếp tục nghiên cứu ở các nội dung khác.

Tài liệu tham khảo

- Bank for International Settlements (2012). *Principles for financial market infrastructures*. https://www.bis.org/cpmi/info_pfmi.htm.
- Bộ Công thương (2026). *Dự thảo Tờ trình chính sách của dự án Luật Giao dịch hàng hóa phái sinh*. <https://moj.gov.vn/portal/tin-tuc/chi-tiet/tai-lieu-tham-inh-du-thao-ho-so-chinh-sach-luat-giao-dich-hang-hoa-phai-sinh-tfkt0fd344.html>.
- Bộ Tư pháp (2026). *Xây dựng Luật Giao dịch hàng hóa phái sinh: Phát triển thị trường gắn với kiểm soát rủi ro*. <https://moj.gov.vn/portal/tin-tuc/chi-tiet/xay-dung-luat-giao-dich-hang-hoa-phai-sinh-phat-trien-thi-truong-gan-voi-kiem-soat-rui-ro-tfqu4fc550.html>.
- Commodity Futures Trading Commission (2020). *Position limits for derivatives*. <https://www.cftc.gov/IndustryOversight/MarketSurveillance/SpeculativeLimits/index.htm>.
- International Organization of Securities Commissions (2023). *Principles for the regulation and supervision of commodity derivatives markets*. <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD726.pdf>.
- Nguyễn Thị Thanh Tâm & Nguyễn Đức Dũng (2021). Phát triển thị trường phái sinh hàng hóa tại Việt Nam. *Tạp chí Ngân hàng*, (11), 22–28.
- Thời báo Tài chính Việt Nam (2021). *Phát triển hoạt động giao dịch phái sinh hàng hóa đáp ứng hội nhập quốc tế*. <https://thoibaotaichinhvietnam.vn/phat-trien-hoat-dong-giao-dich-phai-sinh-hang-hoa-dap-ung-hoi-nhap-quoc-te-97822.html>.